

Διεθνές συνέδριο «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατικός Πολιτισμός στην Πράξη: εφαρμογές και προκλήσεις», 25-26 Απριλίου 2026

Εισαγωγική προσφώνηση εκ μέρους των διοργανωτών:

Λίνος- Αλέξανδρος Σισιλιάνος, Πρόεδρος ΙΜΔΑ, Καθηγητής ΕΚΠΑ, π. Πρόεδρος ΕΔΔΑ

Αξιότιμες κυρίες και κύριοι,

αγαπητές και αγαπητοί σύνεδροι,

Με ιδιαίτερη χαρά και τιμή σας καλωσορίζω, εκ μέρους των διοργανωτών, στο διήμερο συνέδριο με τίτλο «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Δημοκρατικός Πολιτισμός στην Πράξη: Εφαρμογές και Προκλήσεις» του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Κοινού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό» του ΕΚΠΑ και του European Wergeland Centre.

Στόχος του Συνεδρίου είναι η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους οι αξίες των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Δημοκρατικού Πολιτισμού μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη, μια θεματική που, υπό το πρίσμα των σύγχρονων προκλήσεων, καθίσταται πιο επίκαιρη από ποτέ.

Πράγματι, τα σύγχρονα δημοκρατικά συστήματα δοκιμάζονται σήμερα σε πολλαπλά επίπεδα. Η διάβρωση των δημοκρατικών θεσμών οδηγεί σε κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι στη λειτουργία του πολιτεύματος και, κατ' επέκταση, σε απομάκρυνση από τη δημόσια σφαίρα και τα κοινά. Την ίδια στιγμή, η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, και ιδίως η εντυπωσιακή πρόοδος της τεχνητής νοημοσύνης, διευκολύνει τη διάδοση της παραπληροφόρησης, ενός φαινομένου που απειλεί ευθέως την ορθή λειτουργία της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Οι εξελίξεις αυτές διαμορφώνονται παράλληλα με την ενίσχυση αυταρχικών τάσεων σε διεθνές επίπεδο, αλλά και με την εμφάνιση φαινομένων που υπονομεύουν το κράτος δικαίου, όπως η διαφθορά και οι λεγόμενες αγωγές φίμωσης (SLAPP), που περιορίζουν την ελευθερία της έκφρασης.

Παράλληλα, καθίσταται αναγκαίο να αναδειχθούν και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει το ίδιο το σύστημα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε διεθνές επίπεδο, παρατηρείται μια ανησυχητική τάση υποχώρησης από θεμελιώδεις αξίες, με τη ρητορική μίσους και τις ξενοφοβικές αντιλήψεις να καταλαμβάνουν ολοένα και

μεγαλύτερο χώρο στον δημόσιο λόγο. Ταυτόχρονα, αμφισβητείται συχνά η ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, υπονομεύοντας κατακτήσεις που θεωρούνταν μέχρι πρότινος δεδομένες.

Μέσα σε αυτό το σύνθετο και απαιτητικό περιβάλλον, καθίσταται σαφές ότι η αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων δεν μπορεί να είναι αποσπασματική. Αντιθέτως, προϋποθέτει μια ολιστική και πολυεπίπεδη προσέγγιση. Σε αυτό το πλαίσιο, η ουσιαστική εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις βασικές αρχές του δημοκρατικού πολιτεύματος διαδραματίζει καίριο ρόλο.

Πιο συγκεκριμένα, η εκπαίδευση συμβάλλει στην ανάπτυξη κρίσιμων δεξιοτήτων, όπως η κριτική σκέψη, η ικανότητα αξιολόγησης της πληροφορίας και η ενεργός συμμετοχή στη δημόσια ζωή, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη συγκρότηση ενημερωμένων και υπεύθυνων πολιτών. Παράλληλα, λειτουργεί ως ουσιαστικό αντίβαρο απέναντι στην παραπληροφόρηση, αλλά και ως μέσο πρόληψης της βίας, του ρατσισμού, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας, ενισχύοντας τη συνοχή και την ανθεκτικότητα των δημοκρατικών κοινωνιών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το συνέδριο υιοθετεί μια διεπιστημονική προσέγγιση. Η δομή και η μεθοδολογία του έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να ενθαρρύνουν τη συνάντηση διαφορετικών επιστημονικών πεδίων, δημιουργώντας έναν δυναμικό χώρο ουσιαστικής ανταλλαγής ιδεών και εμπειριών.

Οι διακεκριμένοι κεντρικοί ομιλητές του συνεδρίου, ο κ. Μιχαήλ Πικραμένος, Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, και ο κ. Villano Qiriazzi, Επικεφαλής του Τμήματος Εκπαίδευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα θέσουν το ευρύτερο πλαίσιο προβληματισμού γύρω από τον δημοκρατικό πολιτισμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον ρόλο της εκπαίδευσης στη σύγχρονη εποχή.

Στη συνέχεια, τα θεματικά πάνελ και οι παράλληλες συνεδρίες θα αναλύσουν σε μεγαλύτερο βάθος τα επιμέρους ζητήματα, αναδεικνύοντας τόσο θεωρητικές όσο και πρακτικές διαστάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, θα αναδειχθούν οι κρισιμότερες όψεις της θεματικής του Συνεδρίου: από τις σύγχρονες προκλήσεις που αφορούν τη λειτουργία της δημοκρατίας και την προστασία των δικαιωμάτων, έως τον ρόλο της εκπαίδευσης στην καλλιέργεια δημοκρατικών ικανοτήτων, και από ζητήματα διαφορετικότητας και κοινωνικής ένταξης έως τις θεμελιώδεις διαστάσεις του κράτους δικαίου, όπως η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, η ελευθερία της έκφρασης και η αντιμετώπιση φαινομένων που την υπονομεύουν.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το έντονο ενδιαφέρον που συγκέντρωσε η ανοικτή πρόσκληση υποβολής περιλήψεων. Λάβαμε έναν εξαιρετικά μεγάλο αριθμό

προτάσεων από πολλές χώρες, εντός αλλά και εκτός Ευρώπης, γεγονός που καταδεικνύει τη διεθνή απήχηση και τη σημασία της θεματικής του συνεδρίου. Η διαδικασία επιλογής υπήρξε ιδιαίτερα απαιτητική, καθώς το επίπεδο των υποβληθεισών εργασιών ήταν υψηλό. Τελικώς, το πρόγραμμα περιλαμβάνει περισσότερες από 90 εισηγήσεις που αναμένεται να εμπλουτίσουν ουσιαστικά τον επιστημονικό διάλογο.

Ελπίζω ότι το συνέδριο αυτό θα αποτελέσει έναν γόνιμο χώρο ουσιαστικού προβληματισμού και δημιουργικής ανταλλαγής ιδεών, συμβάλλοντας στην ενίσχυση τόσο της επιστημονικής γνώσης όσο και της πρακτικής διάστασης των αξιών που υπηρετούμε.

Κλείνοντας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες προς όλους τους ομιλητές και ομιλήτριες, τους συντονιστές και συντονίστριες και βεβαίως τους συνδιοργανωτές του Συνεδρίου αλλά και την ομάδα συνεργατών των δύο φορέων για την άριστη συνεργασία και την ουσιαστική συμβολή τους, καθώς και προς όλους εσάς για την παρουσία και τη συμμετοχή σας.

Σας ευχαριστώ.